

Hogy fogadták

Deák Ferenczet a mennyben

Népmese.

írta

Vörös Eszter.

BUDAPEST, 1876.

FR AN KLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

(IV. ker. egyetem-utca 4. szám.*)

Egyszer hol volt, hol nem volt, a nagy Óperenciás tenger szélén volt egy nagy fa, a minek annyi ága-boga volt, mint a mennyi nap egy évben van, azaz 365 ága. Annak a legfelső ágán ült egy gyönyörű madár, minek Főnix volt a neve. Ez a madár tudott beszélni és jövendölni. Ezt a mesét tőle tanultam. — Egy nagy hatalmasság van a világon, kinek neve a fekete felhő, annak meg van egy óriás fia, a kinek a neve Mennydörgés volt, ez megszerette a Vihar leányát: Villámot, ez mindig félt tőle, futott előle. Egyszer is így üldözte; szegény Villám befurta magát a földbe előle, Dörgés utána a földbe, ott turkálta érte a földet; ekkor Villám előtűnt ismét, és egy épen ott lévő pásztortól segílyt kért.

Ez félrefordiíván subáját, egy jó nagy oldal-tarisznyát, mi vállán függött, szétnyitva, mondá, húzódj ide bele. Villám lehető kis csomóba tette magát, és hirtelen a táskában termett. A pásztor ráfordította subáját és botjára támaszkodva várta a történetet. A Dörgés is megjelent, nagy vihart hajtvva maga előtt. Bömbölve dühösködött, hogy el nem foghatta Villámot, ki mikor biztosságban hitte ma-

gát, előjött és megköszönte a pásztor szívességét, ígérve örök hálóját. Mert ő igen jótevő tündér volt; a ki hozzá folyamodott a földiek közül, ha megérdemlette, mindig segített rajta. E jóltevőségéért szerették és nevéhez toldották, hogy „Fényike“. Ruhája bámulatos szivárvány-szövetből volt; esthajnal pírjából pruslija, mi napsugarakkal volt befűzve; kis csizmái darabka kék égből készültek, mik hulló csillaggal voltak hímezve; a bíbor a fején délibáb fényéből volt. Mikor az emberek kérésére megjelent, mindig egy könnyű hamvasszín csolnakon történt, mit 24 hattyú vont; a hattyúk nyakán kis ezüst csengettyűk függtek, úgy összhangoztatva, hogy a vörös selyem zsinórnak mit Fényike szép kezében tartott, ez által igazgatva a hattyúkat, egy ügyes meghúzás által még a Rákóczy indulóját is elhangoztatták. Gyakran hívás nélkül is megjelent a földön; különösen a jó erkölcsű, erényes, szelény leányokat szerette. — Élt a Tisza mellett egy gulyás pásztor, ugyanaz, ki Fényikét megmentette, kit becsületes jóságáért az emberek Jámbor Istvánnak neveznek. Szegény gulyás volt, de családi életében igen boldog, lévén neki igen becsületes felesége és hat szép leánya. És szorgalmatosak voltak a leányok, mint a hangyák, anyjuk rászoktatta őket minden házi munkára, fölügyelve rájuk, hogy kevés kívánságot tápláljanak, semmi hiúság szívükben

meg ne honoljon, tükröt jóformán nem ismertek, csak azt hitték, hogy annak is meg kell lenni, mint az ablaknak. Az a legnagyobb bajok volt szegény Jámbo-réknak, hogy a falucska, melyben laktak, semmi kereseti módot nem szolgáltatott, nagy városba pedig magától el nem bocsátotta szolgálatba leányait. Gyakran szomorúan kérdezte férjétől: „Édes társam, ugyan mit gondol kelmed, hol teremtünk ennek a hat leánynak, nem kiházasítást, hanem csak ruházatra valót? — „Oh édes anyjukom, ne törd magad anynyira, hiszen a ki a mezei virágokat oly pompásan ruházza, az a mi hat szál virágunkat is fölruházza. Csak te, anyjuk, jó példával menj elő, tanítsd meg jól sütni, főzni, varrni, oltsd bele szivökbe, hogy mindig a magokfonta vásznat viseljék, mert ez dicséretes és hasznos, hidd el. Majd csak akad oly okos legény, hogy fölnyitja szemét és meglátva a mi hat jó leányainkat, hat fiunk is lesz.“ Szót is fogadott Jámborné, jól munkára szoktatta leányait.

A többek közt Jámbor István künn volt a gulyánál.

Iszonyú vihar keletkezett, a karámot majd elvitte a szél. (A karám egy nagy szögletes, náddal vagy vesszővel bekerített hely, minek nincs fedele, hol a pásztorok ruháikat és eleségöket tartják.

A bojtárok lóra kaptak és összeterelték a gu-

lyát, mely már eszeveszett módjára rohant elvadulva. Mert egy nagy fekete felhő torlódott a láthatárra, miből egymást kergette a dörgés. Épen nagyot csattant, miközben ketté látszott az ég válni. A vilám egyik szárnyával a felhőre nehezkedett, míg a másikkal a földön látszott czikázni.

Eközben egy iszonyú óriás megállt a gulyás-gazda előtt, s borzasztó dörgő hangon szól: „Hopp! Miről gondolkozol?“ A gulyás, a mint kifordított subájában lefűzött karimájú kalapja alól felnézett, egy kicsit megszeppent a szörnyetegtől, de nem mutatta, és minekelőtte felelt volna, jó szemügyre vette emberét. Hát csak elbámul, hogy haja helyett mindene vasszegekből van, szakála, bajuszsa, szemöldei; kék szeme akkora, mint két tisztességes tranzsér-tál. A ruhája is mind drótból volt szöve; azért elnevezték Vasembernek, a kik márismerték. A kezében egy szál fenyőre akasztott jégeső-felhőt tartott, min valami különös ábrák vagy festések látszottak. Ezt ő aztán zászlónak nevezte. Mikor már István bátyánk jól kibámulta magát, mond: „Hüm, hiún, de furcsa ficzkó kelmed, bátya! Ugyan honnan jött? Aztán miféle potentát, hogy azt a nagy lebernyeget tartja a kezében?“ — „No nézze meg az ember a fityfirittyét,“ mond nagyot nevetve az óriás, „ahelyett, hogy kérdésemre felelne, még ő kérdez.“ Akkor így fejezte ki magát az óriás:

„Te kis féreg, tetszel nekem. Azon töröm most a fejem, hogy miként segítsek rajtad.“

„De kelmed nem tetszik nekem. Ne is kísértgessen engem, Belzebubnak a fia.“

„No ne hetvenkedjél, hiszen javadat akarom“ — engesztelte a gulyást. — „Te szegény vagy nagyon, én pénzhez segítelek.“

„Ugyan mi módon?“—Az óriás földig leeresztette zászlóját, mit megbámult a gulyás.

„Ni ni, hogy a Mátra szele hordja el, itt ni bizony háború van. Ugyancsak püfölik egymást. Hát e' meg mi már? Kocsival viszik a koszorúkat! Ájnye, de sok a nép!“

„No, mond az óriás, te tudsz szépen furulyázni. Én felviszlek a felhők országába, majd én megmagyarázom, a mi a zászlómon van. Te a mellé szépen furulyázol, s mi annyi aranyat és ezüstöt kapunk, hogy igazi urak leszünk belőle. Mert odafenn nagy ünnepélyek vannak; különösen Jupiter nevű csillagban, mert oda nagyszerű vendég érkezett. És lásd kettőslesz a haszon, mert azután egy más, báránnyel felhőből készült zászlót tűzök fel, mire meg az égi történetek lesznek lefestve, azt meg itt mutogatjuk.“

„Topp, mond a gulyásgazda, hát holnap indulhatunk.“

Ezzel hazaszaladt és süttetett egy tarisznya

pogácsát, meg szalonnát, nagy szegedi kenyeret, hozzá két kulacs bort is vett magához. Mert félt, hogy a felhők országában levegővel élnek, mit ő nem talált maga részére elég táplálónak. Elbúcsúzott övéitől, ígérte, hogy rövid időn hazajön.

Csakugyan elvitte az óriás Jámbor Istvánt a maga erejéből a tejútig, hol végtelen bámulatukra ezer meg ezer megdicsőült lélek várta azon kiváló szellemet, kit felül is említettem. Ott voltak aztán szekerek, kocsik, a gönczölszekerétől kezdve Illés tüzes szekeréig. Némelyik kerekei napokból, a másikei csillagokból voltak. A vasúti kocsik, mik a tejutón haladtak, gőzmozdony helyett iszonyú nagy szárnyakon repültek. Az óriás és Jámbor is helyet kaptak a harmadik osztályban.

Ebben a nagy örömben, hogy megérkezett a dicső vendég, szerencsésen keresztülcsúsztak utasaink. Mert ott nem kell pénzfizetés, hanem Szent Péter állomásán csak ő tőle ismert jelre vevődik fel az utas.

De nézzük, mit csinált Jámborné odahaza hat leányával. — Már nagy szükséggel küzdöttek, mióta apjuk elment, a mikor anyjoknak eszébe jut a Vihar leánya Fényike. — „Öltözzetek ünneplő ruháitokba, a templomba megyünk és a mezőre.“ A hat leány felvette vasárnapi zöld szoknyáját, piros vállfüzőjét, fehér kötőt, pántlikás pártát a fejükre, s piros csizmát húztak lábokra; és ezt mind a saját szorgal-

muk után keresték. De meg is tudták ám aztán kímélni. Mikor bementek a templomba, alázatosan lesütött szemeikkel, sorba anyjokkal, mindenki dicsérte szép magaviseletüket. A templomból kijöve körülvették őket, kérdezősködtek apjokról, hová, miért ment el. Mire Jámborné röviden csak azt felelte, hogy majd hazajönnem sokára. Ezzel kibontakozott a kíváncsi nép közül és nekiindult a mezőnek. Ott idő szerint sorba áhította leányait. A hívó verset ehnondatta idősebb leányával, mire kicsit hallgatóztak. Azután a második és harmadik kezét összekulcsolva, szemét égre emelve esdő hangon mond:

„Vihar lánya, oh Fényeske!
Gyere hozzánk szép kedveske,
Nézzed nagy szegénységünket,
Áldd meg a mi életünket!“

Alig hangzott el az utolsó szó, midőn a magasban a felhőt óriás villám szelte ketté és apró sugarakra oszolva egy pontra látszottak ismét gyűlni, míg nem a szem megszokva a vakító fényt, láthatóvá lettek a tárgyak, és a bámuló szemek előtt tündéri látvány terült el.

Egy felhő, mint bíborfátyol terült el a magasban, minek középe aranyozott ibolyaszint játszott, a széle felé mindinkább világosabb lett, mié vég-

téré az ezüst fényébe ment át. Ott a violaszin közepén látható volt a csolnak, 24 hattyútól vonva; a hajóban ült azon százszorszép tündér Fényike, ki a hattyúkat kormányozta; azok sebesebben verdesték szárnyaikkal a felhőt, mindig lejjebb, lejjebb ereszkedtek, míg végre a földhöz ütődött a haj ócska. A lányok virágaikat, miket kezeikben tartottak, a tündér kiszálltakor lábai alá hintették. A tündér zengzetes hangon kérdezte a kezeiket feléje nyújtó leányoktól: „Mi a kívánságtok?” Az anyjok felelt a leányok helyett: „Esedezünk, óh jótevő tündér, áldd meg e hat szegény leányt, hogy a sokbajú világban előhaladhassanak.”

„Nevezd leányaidat!”

„Margit.” — „Margit!” — mond utána a tündér — fogd e fátyolt. Míg ezt pártádon viseled, addig a szerénység el nem hagy, megóv minden botlástól.”

„Klára! Ím egy ezüst zsinór. Míg ezzel fűzöd válladat, addig az emberek szeretetét bírod, boldogul mégy férjhez.”

„Agnes! neked indulatos lelked van, fogd ezt a sor gyöngyöt. Míg ezt viseled, szelíd leszesz mint a galamb és jámbor.”

„Terka! te gyenge testalkattal bírsz, neked egy derék-övet adok, mi erőssé és delivé tesz, minek az ereje is van, hogy megóv, és nem leszesz soha hiú.”

„Mária! te szép vagy, fogd e tört ótalmul és figyelmeztetésül. Ha veszély fenyeget, e tör hegyét sziveden érezed, a mi mindig figyelmeztet.“

„Juliska! te hajlandó vagy a finomabb munkákra, a művészetre. Fogd ekarpereczet, ezt viselve kőim ven megtanulsz és felfogsz mindent.“

„Veronika! te makacs vagy. Neked ezen érmet adom. Ha az indulat erőt akar rajtad venni, csak nézd meg mi van rá metszve, tanuld meg jól e két szót, és iparkodjál azt szívélyesen kimondani. E pár szó így hangzik: *„Nem tesz semmit! ‘* és *„szívesen“*. Ebben a két szóban oly titkos erő rejlik, hogy ha ezt megtartod, boldog leszesz.“

„Neked anya, adom ezen szekrénykét kulcsával együtt. Ez azzal a tulajdonsággal bir, miszerint mindig lesz benne annyi pénz, melylyel akkori kívánatodat teljesítheted, de csak úgy, ha a határon túl vágyaid nem terjeszkednek, ellenkezőleg minden ereje elvész , és ti pártolás nélkül maradtok.“

Erre kiterjesztette fölöttük kezét, belépett csolnakjába. A hattyúk emelkedni kezdettek és az ezüst csengők öszhangzatos zenéje mellett felebb-felebb emelkedtek, mígnem eltűntek szem elől.

Térdre borultak a lenn maradtak és szivük mélyéből áldást és köszönetét rebegtek, azután vig csevegések között haza indultak. Otthon pedig vég-

télén örömükre édes apjukat találták; kissé megsoványkodva bár, de egészségben tért meg.

Jámborné megpróbálandó a tündéri ajándékokat, összeszámította, mennyi kellene öt font paprikás húsrá, egy szép nagy kenyérré, két itcze borra és egy kis szilvóriumra. Utána gondolta, hogy nem lesz-e túlfeszített kívánat, s két forintot gondolt. Felnyitva a szekrényt, ott volt a pénz. A leányok dicsekedve mutatták elő a jó tündér ajándékát, kiki elmondva annak erejét. Édes apjuk is előmutatott két nagy darab aranyat és ezüstöt, mit az óriástól kapott osztályrészü. — „Most pedik figyeljetek reám, majd elmondom a csuda-dolgokat, a miket láttam a felhők országában. Mi tehát az óriással felérve a felhők országába, ott találtuk a temérdek megdicsőült lelkeket. A gönczölszekere esthajnal pírjában égő szélfelhőre volt helyezve. Ez aztán mint vihar rohant előre. Itt ült Deák Ferencz régi barátjai között. Vörösmarti, Eötvös József, Kazinczy, Kölcsey mellette foglaltak helyet, szüntelen kérdezve, feelve egymásnak. A szekeret angyali sereg repkedte körül; fel-felriadva: hosanna! hosanna az Úrnak a magas mennyekben; áldás és békesség a földön a jó embereknek.

Szent Péter állomásáig tartott a csillagút. Ott kiszálltak a boldog lelkek. Szivárványból volt egy diadalív emelve, mit százerei a dicsőőknek leptek el,

angyali muzsikások, énekesek Szent Dávid vezetésével, ki a nagy hárfával belezendült a ropant nagyszerű hymnusba.

A kik csak a világon hajdan híres énekesek és énekesnők voltak, mind itt énekeltek, én csak az egy Sodelnét ismertem fel, kit egyszer bojtárkoromban Pesten láttam és hallottam, úgy hitták akkor, hogy Linda.*

A menyország kapuját hajnalpiros és ibolyaszín felhő-függöny takarta, miből rebegő villámok röpködtek szüntelen elő, akkora dördületekkel, mintha száz ágyút sütnének el egyszerre.

Árpád apánk egy csillagból nézte hozzátartozóival az ünnepet. Úgy hiiták azt acsillagot, hogy Mars.

Néhány derék dördület onnan is hallatszott, de nem sok, mert Attila betiltotta, mivel a kedves dicsöült szellem nem volt soha katona.

Vörösmarti azt kérdezte:

„Barátom, mért nem hoztál valamit a kedves hazából?”

„Hoztam“ — volt rá a felelet, — ekkor a magával vitt szemfödelet szétbontva egy gyönyörű koszorút vett elő, melynek egy virágán, mint fényes harmat ragyogott néhány csepp.

„Nézzétek e koszorút, ama földi hazánk dicső

* *Jegyzet.* Sodelnének igen kedvelt és jó szerepe volt *Linda*.

királynéja tette kihűlt hamvaimra. Ezen fényes cseppek az ő drága könnyei. Hozhattam volna e én nektek ennél dicsőbb ajándékot?“ A megboldogult lelkek helyeselték. Összebeszéltek, hogy ezt nem engedik elenyészni. Az angyali kar indulót fűtt arany trombitáján. A menny kapujának függönyei szétváltak és a kik oda tartoztak, szép rendben besétáltak. Én pedig óriásom vállán ülve néztem és hallottam mindent. Akkor tekintek körül, hogy hát mi velünk mi történik.

Mit látok? Az én óriásom mellett szintén egy óriás volt, de nem olyan vas ember, mint ő. Kérem, hogy hát az ki légyen? Azt mondja az én óriásom, hogy az az ő unokaöccse, nem hallottam-e hírért? Úgy hitták, hogy „Murfi“. Tanakodtak, hogy eszközöljék ki Szent Pétertől, hogy mi itt, ha másutt beljebb nem lehet, megkezdhessük mutatóványainkat. Egy kis nehézség után meg lett engedve. En tehát a legszebb népdalaimból elkezdtem furulyázni. Láttátok volna csak, hogy rohantak mindenfelől bámuló szemekkel. De bizony nem igen volt nekünk nobel publikumunk (a mint azt itt a földön az urak mondani szokták), onnét lehetett megismerni Murfi magyarázata után, hogy mind csak zöld jószagú füveket ábrázolták.

Azt kell tudni, hogy az égi lelkek néhány csillagzatban virágöltözetet, vagy jelmezt viselnek.

Arczuk, a régi ifjúkori ismerhető. Szárnyaik is zöld levelekből állanak, azokkal repkednek ide s tova. Mentől nagyobb, dicsőbb a szellem, annál ékeesebb virágjelmezben van.

Láttam ezeket, mikor felértünk, de azt gondoltam virágbokréta. Hát ni! most látom, hogy minden virágkehelyből egy-egy fő kandikál elő. Mi is már jóformán bevettünk és épen kászolódtunk hazafelé, mikor szétvált a menny függönye és három csudálatraméltó szép angyal repült el fölötünk. Több dicsőültek is kijöttek és Szent Péternek elbeszélték, hogy mi történt.

Hogy több magyar dicsőült szellem esedezett az ég urához, hogy szegény megszomorodott hazánk-nak küldjön vigaszt és áldást. Ekkor zsámolyához tették a királyasszony koszorúját könnyestől, szalagostól. Az Úr szeretettel fordítá rá szemeit, leheltetével érinté; mondván: „Téged a szeretet nyújtott, légy annak az országnak védszelleme. Tested legyen a virág, mi örök viruló maradjon; lelked eme nemes hálakönyvek legyenek, mik áldás forrásaivá váltak a hazára, melynek ily királynéja van. A szalag fűzze össze ama hazát veled és a mennyországgal. Ez akaratom, és történnék meg!“ — szól az Úr.

És egy égi alak formálódott a koszorúból, gyengéd, szép, mint virág, és — csudák csudája — mikor rátekintettem, képre olyan volt, mint Erzsé-

bet, a mi király-asszonyunk. Mihály és Gábor arkangyalok kísérték le a földre, és a mint hallottam Szent Pétertől, mindig ott lesz láthatatlanul, a hol a hazának legtöbb szüksége lesz a gyámolításra. Mi is ez alatt összeszedtük magunkat, Szent Pétertől szépen elbúcsúztunk, jövő kegyeit kikérve.

Jámbor István a nagy örömmek miatta anynyira ment, hogy Szent Pétert meg akarta kínálni egy kis sült szalonnával meg a kulacsból borral, de az óriás lebeszélte, mondván, hogy sokkal finomabb italok vannak itt, mint az ő lőréje. Jó lesz magadnak az útra. — Szent Péter meghívta az óriást, hogy csak igyekezzék vissza, kapussá teszi, mert sokszor sok baja van némely tolakodó lélekkel, alig bír velök. Az óriás jó erős lévén, könnyen elbánik velök, eltéretegtvén őket a másik útra.

Jámborék azért, hogy gazdagok lettek, megmaradtak az ő szegény egyszerűségekben. A szép, jó hat leányt jól férjhez vitték, s még most is élnek, ha még meg nem haltak.